

Repertoriul jurisprudenței

HOTĂRÂREA CURȚII (Marea Cameră)

12 ianuarie 2023*

„Trimitere preliminară – Ajutoare de stat – Articolul 107 alineatul (1) TFUE – Reglementare națională care prevede obligația operatorului public de a se aproviziona de la producătorii de energii regenerabile la un preț mai mare decât prețul pieței – Neplata unei părți din ajutorul în cauză – Cerere de compensare prezentată de acești producători unei autorități publice distincte de cea care este, în principiu, obligată, în temeiul acestei reglementări naționale, să plătească acest ajutor și al cărei buget este destinat doar asigurării proprii funcționari – Ajutor nou – Obligație de notificare – Ajutor *de minimis* – Regulamentul (UE) nr. 1407/2013 – Articolul 5 alineatul (2) – Cumul – Luarea în considerare a cuantumurilor ajutoarelor deja primite în perioada de referință în temeiul reglementării naționale menționate”

În cauzele conexe C-702/20 și C-17/21,

având ca obiect două cereri de decizie preliminară formulate în temeiul articolului 267 TFUE de Augstākā tiesa (Senāts) (Curtea Supremă, Letonia), prin deciziile din 18 decembrie 2020 și din 7 ianuarie 2021, primite de Curte la 22 decembrie 2020 și respectiv la 11 ianuarie 2021, în procedurile

„DOBELES HES” SIA (C-702/20)

Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisija (C-17/21)

cu participarea:

Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisija,

Ekonomikas ministrija,

Finanšu ministrija,

„GM” SIA,

CURTEA (Marea Cameră),

compusă din domnul K. Lenaerts, președinte, domnul L. Bay Larsen, vicepreședinte, doamnele A. Prechal, K. Jürimäe, L. S. Rossi, M. L. Arastey Sahún, președinte de cameră, domnii M. Ilešič, J.-C. Bonichot (raportor), N. Piçarra, I. Jarukaitis, A. Kumin, N. Jääskinen, N. Wahl, M. Gavalec și doamna O. Spineanu-Matei, judecători,

* Limba de procedură: letona.

avocat general: domnul A. Rantos,

grefier: domnul C. Di Bella, administrator,

având în vedere procedura scrisă și în urma ședinței din 29 martie 2022,

luând în considerare observațiile prezentate:

- pentru „DOBELES HES” SIA și „GM” SIA, de J. Vaits;
- pentru Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisija, de E. Bergmane, I. Birziņš, J. Miķelsons și A. Ozola;
- pentru guvernul leton, de E. Bārdiņš, J. Davidoviča, I. Hūna și K. Pommere, în calitate de agenți;
- pentru guvernul german, de J. Möller, A. Hoesch și R. Kanitz, în calitate de agenți;
- pentru guvernul spaniol, de M. J. Ruiz Sánchez, în calitate de agent;
- pentru guvernul neerlandez, de M. K. Bulterman și A. M. de Ree, în calitate de agenți;
- pentru Comisia Europeană, de A. Bouchagiar, G. Braga da Cruz, I. Naglis și I. Rubene, în calitate de agenți,

după ascultarea concluziilor avocatului general în ședința din 14 iunie 2022,

pronunță prezenta

Hotărâre

- 1 Cererile de decizie preliminară privesc interpretarea articolului 107 alineatul (1) TFUE, a articolului 108 alineatul (3) TFUE, a Regulamentului (UE) nr. 1407/2013 al Comisiei din 18 decembrie 2013 privind aplicarea articolelor 107 și 108 [TFUE] ajutoarelor *de minimis* (JO 2013, L 352, p. 1) și a Regulamentului (UE) 2015/1589 al Consiliului din 13 iulie 2015 de stabilire a normelor de aplicare a articolului 108 [TFUE] (JO 2015, L 248, p. 9).
- 2 Aceste cereri au fost formulate în cadrul a două litigii între „DOBELES HES” SIA și, respectiv, „GM” SIA (denumite în continuare, împreună, „reclamantele din litigiile principale”), pe de o parte, și Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisija (Comisia de Reglementare a Serviciilor Publice, Letonia) (denumită în continuare „autoritatea de reglementare”), pe de altă parte, în legătură cu stabilirea prețului de cumpărare a energiei electrice de către societatea de distribuție autorizată la un tarif prea scăzut pentru perioada cuprinsă între 1 martie 2006 și 30 noiembrie 2007 în cazul DOBELES HES și pentru perioada cuprinsă între 1 martie 2006 și 30 septembrie 2008 în cazul GM.

Cadrul juridic

Dreptul Uniunii

Tratatul de aderare și actul de aderare

- 3 Tratatul între Regatul Belgiei, Regatul Danemarcei, Republica Federală Germania, Republica Elenă, Regatul Spaniei, Republica Franceză, Irlanda, Republica Italiană, Marele Ducat al Luxemburgului, Regatul Țărilor de Jos, Republica Austria, Republica Portugheză, Republica Finlanda, Regatul Suediei, Regatul Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord (state membre ale Uniunii Europene) și Republica Cehă, Republica Estonia, Republica Cipru, Republica Letonia, Republica Lituania, Republica Ungară, Republica Malta, Republica Polonă, Republica Slovenia și Republica Slovacă privind aderarea Republicii Cehe, Republicii Estonia, Republicii Cipru, Republicii Letonia, Republicii Lituania, Republicii Ungare, Republicii Malta, Republicii Polone, Republicii Slovenia și Republicii Slovace la Uniunea Europeană (JO 2003, L 236, p. 17) a fost semnat de Republica Letonia la 16 aprilie 2003 și a intrat în vigoare la 1 mai 2004 (denumit în continuare „Tratatul de aderare”).
- 4 În temeiul articolului 1 alineatul (2) din Tratatul de aderare, condițiile de admitere și adaptările aduse tratatelor pe care se întemeiază Uniunea Europeană figurează în Actul privind condițiile de aderare la Uniunea Europeană a Republicii Cehe, a Republicii Estonia, a Republicii Cipru, a Republicii Letonia, a Republicii Lituania, a Republicii Ungare, a Republicii Malta, a Republicii Polone, a Republicii Slovenia și a Republicii Slovace și adaptările tratatelor pe care se întemeiază Uniunea Europeană (JO 2003, L 236, p. 33, denumit în continuare „Actul de aderare”).
- 5 Articolul 22 din actul de aderare, care, la fel ca celelalte dispoziții ale sale, face parte integrantă din Tratatul de aderare, prevede că măsurile enumerate în anexa IV la acest act se aplică în condițiile definite în anexa menționată.
- 6 Punctul 3 alineatul (1) din anexa IV la actul de aderare prevede:

„Programele de acordare de ajutoare și ajutoarele individuale de mai jos, puse în aplicare într-un nou stat membru înainte de data aderării și încă aplicabile după această dată, sunt considerate, la data aderării, drept ajutoare existente în sensul articolului [108 alineatul (1) TFUE]:

  - (a) măsurile de acordare de ajutoare puse în aplicare înainte de 10 decembrie 1994;
  - (b) măsurile de acordare de ajutoare enumerate în appendicele la prezenta anexă;
  - (c) măsurile de acordare de ajutoare care, înainte de data aderării, au fost evaluate de autoritatea competentă pentru monitorizarea ajutoarelor de stat a noului stat membru și declarate compatibile cu acquis-ul și față de care Comisia [Europeană] nu a ridicat obiecții pe motivul unor grave îndoieli cu privire la compatibilitate măsurii cu piața comună, conform procedurii stabilite în alineatul (2).

Toate măsurile încă aplicabile după data aderării care constituie ajutoare de stat și care nu îndeplinesc condițiile stabilite mai sus sunt considerate ajutoare noi la data aderării în sensul aplicării articolului [108 alineatul (3) TFUE.]”

- 7 Punctul 3 alineatul (2) din anexa IV la actul de aderare stabilește procedura aplicabilă atunci când un nou stat membru dorește ca membrii Comisiei să examineze o măsură de acordare de ajutoare conform procedurii descrise la alineatul (1) litera (c) al punctului menționat, prevăzând că, în acest caz, statul comunică cu regularitate cu această instituție. Potrivit alineatului (3) al punctului respectiv, orice decizie a Comisiei de a obiecta față de o măsură, în sensul alineatului (1) litera (c) al aceluiași punct, se consideră echivalentă cu o decizie de a iniția procedura oficială de investigare în sensul Regulamentului (CE) nr. 659/1999 al Consiliului din 22 martie 1999 de stabilire a normelor pentru aplicarea articolului [108 TFUE] (JO 1999, L 83, p. 1).

Regulamentul nr. 1407/2013

- 8 Articolul 3 din Regulamentul nr. 1407/2013, intitulat „Ajutoare *de minimis*”, prevede:

„(1) Se consideră că ajutoarele nu îndeplinesc toate criteriile prevăzute la articolul 107 alineatul (1) [TFUE] și, prin urmare, sunt scutite de obligația de notificare prevăzută la articolul 108 alineatul (3) [TFUE] în cazul în care îndeplinesc condițiile prevăzute în prezentul regulament.

(2) Pentru fiecare stat membru, valoarea totală a ajutoarelor *de minimis* acordate unei întreprinderi unice nu poate depăși suma de 200 000 [de euro] pe durata a trei exerciții financiare.

[...]”

- 9 Articolul 5 alineatul (2) din acest regulament este redactat după cum urmează:

„Ajutoarele *de minimis* nu se cumulează cu ajutoarele de stat acordate pentru aceleași costuri eligibile sau cu ajutoarele de stat acordate pentru aceeași măsură de finanțare prin capital de risc dacă un astfel de cumul ar depăși intensitatea sau valoarea maximă relevantă a ajutorului stabilită pentru condițiile specifice ale fiecărui caz de un regulament sau de o decizie de exceptare pe categorii adoptată de Comisie. Ajutoarele *de minimis* care nu se acordă pentru sau nu sunt legate de costuri eligibile specifice pot fi cumulate cu alte ajutoare de stat acordate în temeiul unui regulament de exceptare pe categorii sau al unei decizii adoptate de Comisie.”

- 10 Articolul 7 din regulamentul menționat, intitulat „Dispoziții tranzitorii”, prevede la alineatul (1):

„Prezentul regulament se aplică ajutoarelor acordate înainte de intrarea sa în vigoare în cazul în care ajutoarele îndeplinesc toate condițiile prevăzute în prezentul regulament. Orice ajutor care nu îndeplinește aceste condiții va fi evaluat de Comisie în conformitate cu cadrul general, orientările, comunicările și notificările relevante.”

Regulamentul 2015/1589

- 11 Articolul 1 din Regulamentul 2015/1589 prevede:

„În sensul prezentului regulament se aplică următoarele definiții:

- (a) «ajutor» înseamnă orice măsură care îndeplinește toate criteriile prevăzute la articolul 107 alineatul (1) [TFUE];

(b) «ajutor existent» înseamnă:

- (i) fără a aduce atingere articolelor 144 și 172 din Actul [privind condițiile] de aderare a [Republicii] Austria, a [Republicii] Finlanda și a [Regatului] Suediei [și adaptările tratatelor pe care se întemeiază Uniunea Europeană (JO 1994, C 241, p. 21, și JO 1995, L 1, p. 1)], punctului 3 și apendicelui la anexa IV la [Actul de aderare], punctelor 2 și 3 [litera] (b) și apendicelui la anexa V la Actul [privind condițiile] de aderare [la Uniunea Europeană] a [Republicii] Bulgaria și a României [și adaptările tratatelor pe care se întemeiază Uniunea Europeană (JO 2005, L 157, p. 203)] sau punctelor 2 și 3 [litera] (b) și apendicelui la anexa IV la Actul [privind condițiile] de aderare [la Uniunea Europeană] a [Republicii] Croația [, precum și adaptările la Tratatul privind Uniunea Europeană, la Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene și la Tratatul de instituire a Comunității Europene a Energiei Atomice (JO 2012, L 112, p. 21)], orice ajutor care a existat înainte de intrarea în vigoare a [Tratatului FUE] în aceste state membre, respectiv schemele de ajutor și ajutoarele individuale puse în aplicare anterior și care se aplică și ulterior intrării în vigoare a [Tratatului FUE] în statele membre respective;
- (ii) ajutorul autorizat, respectiv schemele de ajutor și ajutoarele individuale care au fost autorizate de Comisie sau de Consiliu [l Uniunii Europene];
- (iii) ajutorul considerat a fi fost autorizat în temeiul articolului 4 alineatul (6) din Regulamentul (CE) nr. 659/1999 sau al articolului 4 alineatul (6) din prezentul regulament sau înainte de intrarea în vigoare a Regulamentului (CE) nr. 659/1999, dar în conformitate cu această procedură;
- (iv) ajutorul considerat ajutor existent în temeiul articolului 17 din prezentul regulament;
- (v) ajutorul considerat ajutor existent deoarece se poate dovedi că, în momentul punerii în aplicare, nu reprezenta un ajutor și că a devenit ajutor ulterior, datorită evoluției pieței interne și fără să fi fost modificat de statul membru. Atunci când anumite măsuri devin ajutoare ca urmare a liberalizării unei activități în conformitate cu dreptul Uniunii, astfel de măsuri nu sunt considerate ajutor existent după data fixată pentru liberalizare;

(c) «ajutor nou»: înseamnă orice ajutor, respectiv orice schemă de ajutor și orice ajutor individual care nu este ajutor existent, inclusiv modificările ajutoarelor existente;

[...]

12 Articolul 2 din acest regulament, intitulat „Notificarea unui ajutor nou”, are următorul cuprins:

„(1) Cu excepția cazului în care se prevede altfel în regulamentele adoptate în temeiul articolului 109 [TFUE] sau în temeiul altor dispoziții relevante din acesta, orice proiect de acordare a unui ajutor nou se notifică în timp util Comisiei de către statul membru în cauză. Comisia informează fără întârziere statul membru în cauză asupra primirii notificării.

(2) Statul membru furnizează în notificare toate informațiile necesare pentru a permite Comisiei să adopte o decizie în temeiul articolelor 4 și 9 [...]

13 Articolul 3 din regulamentul menționat, intitulat „Clauza suspensivă”, prevede:

„Ajutorul care trebuie notificat în temeiul articolului 2 alineatul (1) nu poate fi acordat decât în cazul în care Comisia a adoptat sau se consideră că a adoptat o decizie de autorizare a acestuia.”

- 14 Articolul 17 din același regulament, intitulat „Termenul de prescripție pentru recuperarea ajutorului”, prevede:

„(1) Prerogativele Comisiei de recuperare a ajutorului sunt supuse unui termen de prescripție de 10 ani.

(2) Termenul de prescripție începe să curgă din ziua în care ajutorul ilegal este acordat beneficiarului fie ca ajutor individual, fie ca ajutor în cadrul unei scheme de ajutor. Orice măsură adoptată de către Comisie sau, la solicitarea acesteia, de către un stat membru cu privire la ajutorul ilegal întrerupe termenul de prescripție. După fiecare întrerupere, începe să curgă un nou termen de prescripție. Termenul de prescripție se suspendă atât timp cât decizia Comisiei face obiectul unei proceduri în curs de desfășurare în fața Curții de Justiție a Uniunii Europene.

(3) Orice ajutor pentru care termenul de prescripție a expirat este considerat ajutor existent.”

Dreptul leton

- 15 Articolul 40 alineatul (1) din enerģētikas likums (Legea energiei) din 3 septembrie 1998 (*Latvijas Vēstnesis*, 1998, nr. 273), în versiunea în vigoare în perioada cuprinsă între 1 iunie 2001 și 7 iunie 2005 (*Latvijas Vēstnesis*, 2001, nr. 83), prevede:

„Societatea de distribuție a energiei electrice autorizată cumpără de la centralele hidroelectrice mici situate în zona sa de autorizare și a căror capacitate nu depășește doi megawați, cu condiția ca exploatarea acestor centrale și a echipamentelor lor să fi început înainte de 1 ianuarie 2003, surplusul de energie electrică pe care centralele menționate îl produc, odată satisfăcute nevoile proprii și în conformitate cu parametrii naționali de calitate a energiei electrice, timp de opt ani de la începerea exploatării centralei electrice în cauză, la un preț care corespunde dublului tarifului mediu de vânzare a energiei electrice. Prețul unei astfel de achiziții va fi apoi stabilit de autoritatea de reglementare.”

- 16 Articolul 30 alineatul (1) din elektroenerģijas tirgus likums (Legea privind piața energiei electrice) din 5 mai 2005 (*Latvijas Vēstnesis*, 2005, nr. 82), în versiunea în vigoare în perioada cuprinsă între 8 iunie 2005 și 31 decembrie 2014, prevede:

„Producătorii care, pentru producția de energie electrică, utilizează surse de energie regenerabile și care și-au început activitatea înainte de intrarea în vigoare a prezentei legi vând energie electrică operatorului public în conformitate cu condițiile privind modul de funcționare, termenele de aprovizionare și prețurile care le erau aplicate în momentul intrării în vigoare a prezentei legi.”

- 17 Articolul 30 alineatul (3) din această lege, în versiunea în vigoare în perioada cuprinsă între 8 iunie 2005 și 14 mai 2008, prevede:

„Operatorul public ține registre separate ale volumului și ale costului energiei electrice achiziționate în conformitate cu modalitățile definite la alineatele (1) și (2) ale prezentei dispoziții. Costul acestei achiziții este suportat de toți utilizatorii finali de energie electrică letoni, proporțional cu consumul lor de energie electrică, atunci când o parte din energia electrică produsă din surse de energie regenerabile este achiziționată de la operatorul public sau în cazul în care costul suportat de acesta din urmă face obiectul unei compensări.”

- 18 Articolul 29 alineatul (1) din likums „Par sabiedrisko pakalpojumu regulatoriem” (Legea privind autoritățile de reglementare a serviciilor publice) din 19 octombrie 2000 (*Latvijas Vēstnesis*, 2000, nr. 394) prevede:

„Funcționarea autorității de reglementare este finanțată din veniturile provenite din colectarea taxei de stat pentru reglementarea serviciilor publice (denumită în continuare «taxa de stat») și din plăți pentru serviciile furnizate de autoritatea de reglementare, care sunt prevăzute în alte dispoziții legislative și administrative.”

- 19 Articolul 30 din această lege prevede:

„(1) Pentru a asigura reglementarea serviciilor publice, toți furnizorii de servicii publice din sectoarele reglementate plătesc taxa de stat.

(2) Taxa de stat în sectoarele reglementate este plătită la bugetul de stat și creditată în contul autorității de reglementare către trezoreria publică. Taxa de stat plătită în sectoarele reglementate este destinată doar asigurării funcționării acestei autorități.”

Litigiile principale și întrebările preliminare

- 20 Reclamantele din litigiile principale exploatează centrale hidroelectrice și produc astfel energie electrică din surse de energie regenerabile.
- 21 Până la 7 iunie 2005, articolul 40 alineatul (1) din Legea energiei prevedea că producătorii de energie electrică aveau, în anumite condiții, dreptul de a vinde excedentul de producție electrică societății de distribuție a energiei electrice autorizată la un preț care corespunde dublului tarifului mediu de vânzare a energiei electrice.
- 22 Această dispoziție se aplica reclamantelor din litigiile principale.
- 23 Tariful mediu al energiei electrice era stabilit de autoritatea de reglementare, organism independent de drept public creat prin Legea privind autoritățile de reglementare a serviciilor publice. Această autoritate de reglementare are personalitate juridică proprie, acționează în mod autonom și gestionează propriul buget, care este aprobat pe cale legislativă.
- 24 Legea privind piața energiei electrice, în versiunea în vigoare începând cu 8 iunie 2005, a modificat procedura aplicabilă pentru vânzarea de către producătorii de energie electrică a unor excedente de producție la un tarif majorat. Cu toate acestea, articolul 30 alineatul (1) din legea menționată prevedea că producătorii de energie electrică din surse de energie regenerabile care își începuseră deja activitatea la acea dată își mențineau beneficiul condițiilor anterioare, în special în ceea ce privește prețurile.
- 25 Autoritatea de reglementare a interpretat această dispoziție ca având ca efect blocarea, pentru acești producători, a tarifului mediu de vânzare a energiei electrice la valoarea sa în vigoare la 7 iunie 2005 și, prin urmare, a încetat actualizarea acestui tarif. Astfel, începând cu 8 iunie 2005, reclamantele din litigiile principale au vândut surplusul producției lor la un preț corespunzător dublului tarifului mediu de vânzare a energiei electrice atunci în vigoare, întrucât autoritatea de reglementare nu mai actualizase acest tarif începând de la această dată.

- 26 Cu toate acestea, printr-o decizie din 20 ianuarie 2010, Latvijas Republikas Satversmes tiesa (Curtea Constituțională, Letonia) a considerat că termenul „preț” utilizat la articolul 30 alineatul (1) din Legea privind piața energiei electrice trebuia înțeles ca un mecanism de stabilire a prețurilor, iar nu ca un preț fix și că interpretarea potrivit căreia, după intrarea în vigoare a Legii privind piața energiei electrice, autoritatea de reglementare nu mai era competentă să stabilească tariful mediu de vânzare a energiei electrice era eronată.
- 27 Reclamantele din litigiile principale au solicitat autorității de reglementare plata de „despăgubiri” pentru repararea pierderilor suferite ca urmare a nestabilirii tarifului în cauză începând de la 8 iunie 2005. Prejudiciul pretins corespunde diferenței dintre prețul plătit reclamantelor din litigiile principale de operatorul public și prețul la care acesta din urmă ar fi trebuit să cumpere energie electrică de la ele în cazul în care tariful mediu de vânzare a energiei electrice ar fi fost stabilit corect pentru perioada cuprinsă între 1 martie 2006 și 30 noiembrie 2007, în ceea ce privește DOBELES HES, și pentru perioada cuprinsă între 1 martie 2006 și 30 septembrie 2008, în ceea ce privește GM.
- 28 În fața refuzului autorității de reglementare de a le plăti sumele corespunzătoare, reclamantele din litigiile principale au sesizat în 2011 instanța administrativă. Prin hotărârile din 31 mai 2019 și din 10 iulie 2019, Administratīvā apgabaltiesa (Curtea Administrativă Regională, Letonia) a admis în parte cererile formulate de DOBELES HES și de GM și a dispus ca autoritatea de reglementare să le plătească suma de 3 406,63 euro și, respectiv, pe cea de 662,26 euro. Considerând totuși că era vorba despre plata ajutoarelor de stat, Administratīvā apgabaltiesa (Curtea Administrativă Regională) a condiționat plata acestor sume de faptul că Comisia a luat sau se consideră că a luat o decizie de autorizare a unui astfel de ajutor. În cursul judecății, aceasta solicitase într-adevăr un aviz al Comisiei cu privire la aplicarea articolelor 107 și 108 TFUE, care a fost emis în acest sens la 12 decembrie 2018.
- 29 Autoritatea de reglementare a formulat recurs împotriva acestor hotărâri la instanța de trimitere. În aceste condiții, Augstākā tiesa (Senāts) (Curtea Supremă, Letonia) a hotărât să suspende judecarea celor două cauze principale și să adreseze Curții următoarele întrebări preliminare, formulate în mod identic în aceste două cauze:
- „1) Trebuie să se considere că obligația impusă operatorului public de a cumpăra energie electrică la un preț mai mare decât prețul pieței de la producători care utilizează surse de energie regenerabile pentru producția de energie electrică, folosindu-se obligația impusă consumatorului final de a plăti în mod proporțional cu consumul realizat, constituie o intervenție a statului sau prin intermediul resurselor de stat în sensul articolului 107 alineatul (1) [TFUE]?
- 2) Noțiunea de «liberalizarea pieței energiei electrice» trebuie interpretată în sensul că trebuie să se considere că liberalizarea a avut deja loc atunci când sunt întrunite anumite elemente ale comerțului liber, cum ar fi, de exemplu, contractele încheiate de un operator public cu furnizori din alte state membre? Se poate considera că liberalizarea pieței energiei electrice începe în momentul în care legislația conferă unei părți a utilizatorilor de energie electrică (de exemplu utilizatorilor de energie electrică racordați la rețeaua de transport sau utilizatorilor de energie electrică necasnici racordați la rețeaua de distribuție) dreptul de a schimba distribuitorul de energie electrică? Care este efectul evoluției reglementării pieței energiei electrice în Letonia asupra aprecierii ajutoarelor acordate producătorilor de energie electrică în temeiul articolului 107 alineatul (1) [TFUE] (în scopul răspunsului la prima întrebare), în special situația anterioară anului 2007?

- 3) În cazul în care din răspunsurile la prima și la a doua întrebare reiese că ajutorul acordat producătorilor de energie electrică nu constituie ajutor de stat în sensul articolului 107 alineatul (1) [TFUE], faptul că reclamanta operează în prezent pe o piață liberalizată a energiei electrice și că plata unei despăgubiri îi conferă în prezent un avantaj în raport cu alți operatori prezenți pe piața relevantă implică faptul că despăgubirea pentru prejudiciul suferit trebuie considerată ca fiind ajutor de stat în sensul articolului 107 alineatul (1) [TFUE]?
- 4) În cazul în care din răspunsurile la prima și la a doua întrebare reiese că ajutorul acordat producătorilor de energie electrică constituie ajutor de stat în sensul articolului 107 alineatul (1) [TFUE], trebuie să se considere, în cadrul controlului ajutoarelor de stat prevăzut de această dispoziție, că solicitarea reclamantei de reparare a prejudiciului pe care l-a suferit ca urmare a nerespectării pe deplin a dreptului legal de a primi un preț mai ridicat pentru energia electrică produsă constituie o cerere privind acordarea unui ajutor de stat nou sau o solicitare de plată a unei părți dintr-un ajutor de stat care nu a fost primită anterior?
- 5) În cazul în care răspunsul la a patra întrebare preliminară este în sensul că cererea de despăgubire trebuie considerată, în contextul împrejurărilor anterioare, ca fiind o solicitare de plată a părții dintr-un ajutor de stat care nu a fost primită anterior, rezultă din articolul 107 alineatul (1) [TFUE] că, în prezent, pentru a se pronunța cu privire la plata respectivului ajutor de stat, este necesar să se analizeze situația actuală a pieței și să se țină seama de reglementarea în vigoare (inclusiv de limitările existente în prezent pentru a preveni despăgubirile excesive)?
- 6) În scopul interpretării articolului 107 alineatul (1) [TFUE], prezintă relevanță faptul că centralele eoliene, spre deosebire de centralele hidroelectrice, au beneficiat în trecut de un ajutor integral?
- 7) În scopul interpretării articolului 107 alineatul (1) [TFUE], prezintă relevanță faptul că numai o parte din centralele hidroelectrice care au primit ajutoare incomplete ar beneficia în prezent de o despăgubire?
- 8) Articolul 3 alineatul (2) și articolul 7 alineatul (1) din Regulamentul nr. 1407/2013 [...] trebuie interpretate în sensul că, întrucât valoarea ajutorului în discuție în prezenta cauză nu depășește pragul ajutoarelor *de minimis*, trebuie să se considere că ajutorul menționat îndeplinește criteriile stabilite pentru ajutoarele *de minimis*? Articolul 5 alineatul (2) din Regulamentul nr. 1407/2013 trebuie interpretat în sensul că, în prezenta cauză, luând în considerare condițiile de prevenire a supracompensării prevăzute în Decizia SA.43140 a Comisiei [din 24 aprilie 2017 – Sprijin pentru energiile regenerabile și cogenerare în Letonia (NN/2015) (JO 2017, C 176, p. 2)], faptul de a considera plata despăgubirii pentru prejudiciul suferit ca fiind un ajutor *de minimis* poate conduce la un cumul inacceptabil?
- 9) În cazul în care în prezenta cauză se consideră că s-a acordat/plătit un ajutor de stat, articolul 1 literele (b) și (c) din [Regulamentul 2015/1589] trebuie interpretat în sensul că împrejurări precum cele din speță corespund unui ajutor de stat nou, iar nu unui ajutor de stat existent?

- 10) În cazul unui răspuns afirmativ la a noua întrebare preliminară, pentru evaluarea compatibilității situației reclamantei cu ajutoarele considerate ajutoare existente la care face referire articolul 1 litera b) punctul (iv) din Regulamentul 2015/1589, trebuie să se țină seama numai de data la care a avut loc plata efectivă a ajutorului ca punct de plecare al prescripției în sensul articolului 17 alineatul (2) din Regulamentul 2015/1589?
- 11) În cazul în care se consideră că s-a acordat/plătit un ajutor de stat, articolul 108 alineatul (3) [TFUE], articolul 2 alineatul (1) și articolul 3 din Regulamentul 2015/1589 trebuie interpretate în sensul că o procedură de notificare a unui ajutor de stat precum cea în discuție în prezenta cauză este considerată adecvată în cazul în care instanța națională admite cererea de despăgubire pentru prejudiciul suferit, cu condiția să se fi primit o decizie a Comisiei prin care se aprobă ajutorul și se dispune ca Ministerul Economiei să transmită Comisiei, în termen de două luni de la pronunțarea hotărârii, declarația corespunzătoare de ajutor pentru activitatea comercială?
- 12) În scopul interpretării articolului 107 alineatul (1) [TFUE], este relevant faptul că despăgubirea pentru prejudiciul suferit se solicită unei autorități publice ([autoritatea de reglementare]) care nu a suportat niciodată astfel de cheltuieli și al cărei buget cuprinde taxele de stat plătite de prestatorii de servicii publice din sectoarele reglementate, care sunt destinate exclusiv asigurării funcționării autorității de reglementare?
- 13) Un sistem de despăgubire precum cel în discuție în prezenta cauză este compatibil cu principiile care guvernează sectoarele reglementate care sunt consacrate de dreptul Uniunii, inclusiv articolul 12 și considerentul (30) al Directivei 2002/20/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 7 martie 2002 privind autorizarea rețelelor și serviciilor de comunicații electronice [(Directiva privind autorizarea)] (JO 2002, L 108, p. 21, Ediție specială, 15/vol. 35, p. 183), astfel cum a fost modificată prin Directiva 2009/140/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 25 noiembrie 2009 [(JO 2009, L 337, p. 37)]?”

Cu privire la întrebările preliminare

Cu privire la prima întrebare

- 30 Prin intermediul primei întrebări, instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă articolul 107 alineatul (1) TFUE trebuie interpretat în sensul că o reglementare națională care obligă societatea de distribuție a energiei electrice autorizată să cumpere energia electrică produsă din surse de energie regenerabile la un preț mai mare decât cel al pieței și care prevede că supracosturile rezultate sunt finanțate printr-o contribuție obligatorie suportată de consumatorii finali constituie o intervenție „prin intermediul resurselor de stat”, în sensul acestei dispoziții.
- 31 Trebuie amintit că pentru calificarea ca „ajutor de stat”, în sensul articolului 107 alineatul (1) TFUE, este necesară îndeplinirea a patru condiții, și anume să existe o intervenție a statului sau „prin intermediul resurselor de stat”, ca această intervenție să fie susceptibilă să afecteze schimburile comerciale dintre statele membre, ca intervenția menționată să acorde un avantaj selectiv beneficiarului său și ca aceeași intervenție să denatureze sau să amenințe să denatureze concurența (Hotărârea din 2 martie 2021, Comisia/Italia și alții, C-425/19 P, EU:C:2021:154, punctul 57, precum și jurisprudența citată).

- 32 Prima întrebare preliminară se referă numai la prima dintre aceste condiții. În această privință, trebuie să se observe că, potrivit unei jurisprudențe constante, o măsură poate fi calificată drept intervenție a statului sau drept ajutor acordat „prin intermediul resurselor de stat” dacă, pe de o parte, măsura este acordată direct sau indirect prin intermediul acestor resurse și, pe de altă parte, măsura este imputabilă unui stat membru (a se vedea în acest sens Hotărârea din 2 martie 2021, Comisia/Italia și alții C-425/19 P, EU:C:2021:154, punctul 58, precum și jurisprudența citată).
- 33 În ceea ce privește, în primul rând, condiția privind imputabilitatea unui stat membru, trebuie să se constate că mecanismul de compensare în discuție în litigiile principale a fost instituit pe cale legislativă și că acesta este, prin urmare, imputabil statului membru în cauză (a se vedea în acest sens Hotărârea din 19 decembrie 2013, Vent de colère!, C-262/12, EU:C:2013:851, punctul 18, și Hotărârea din 28 martie 2019, Germania/Comisia, C-405/16 P, EU:C:2019:268, punctul 50).
- 34 În ceea ce privește, în al doilea rând, condiția referitoare la acordarea avantajului „prin intermediul resurselor de stat”, cu privire la care are îndoieli instanța de trimitere, Curtea a statuat că sumele care rezultă din supracostul impus de stat cumpărătorilor de energie electrică se aseamănă unei taxe impuse asupra energiei electrice și au ca origine „resurse de stat”, în sensul articolului 107 alineatul (1) TFUE (a se vedea în acest sens Hotărârea din 17 iulie 2008, Essent Netwerk Noord și alții, C-206/06, EU:C:2008:413, punctele 47 și 66).
- 35 Astfel, fondurile trebuie considerate „resurse de stat”, în sensul articolului 107 alineatul (1) TFUE, dacă provin din contribuții obligatorii impuse prin legislația statului membru în cauză și dacă sunt administrate și repartizate în conformitate cu această legislație (a se vedea în acest sens Hotărârea din 19 decembrie 2013, Vent de Colère!, C-262/12, EU:C:2013:851, punctul 25). În consecință, este irelevant dacă mecanismul de finanțare nu se încadrează, în sens strict, în categoria prelevărilor de natură fiscală în dreptul național (Hotărârea din 16 septembrie 2021, FVE Holýšov I și alții, C-850/19 P, EU:C:2021:740, punctul 46, precum și jurisprudența citată).
- 36 În schimb, astfel cum a arătat domnul avocat general la punctul 36 din concluzii, faptul că sarcina financiară a contribuției este suportată de fapt de o categorie definită de persoane nu este suficient pentru a stabili că fondurile provenite din această contribuție au caracterul de „resurse de stat”, în sensul articolului 107 alineatul (1) TFUE. În plus, este necesar ca contribuția menționată să fie obligatorie în temeiul dreptului național.
- 37 Astfel, Curtea a statuat că nu este suficient ca operatorii de rețele să repercuteze asupra prețului de vânzare a energiei electrice către utilizatorii lor finali supracosturile ocazionate de obligația lor de a achiziționa energie electrică produsă din surse de energie regenerabile la tarifele stabilite prin lege, din moment ce această compensare rezultă numai dintr-o practică, iar nu dintr-o obligație legală (a se vedea în acest sens Hotărârea din 28 martie 2019, Germania/Comisia, C-405/16 P, EU:C:2019:268, punctele 70 și 71).
- 38 Rezultă din ceea ce precedă că fondurile finanțate printr-o taxă sau prin alte contribuții obligatorii în temeiul legislației naționale și gestionate și repartizate în conformitate cu această legislație constituie „resurse de stat”, în sensul articolului 107 alineatul (1) TFUE.
- 39 Cu toate acestea, astfel cum a subliniat domnul avocat general la punctul 49 din concluzii, criteriul menționat la punctul anterior din prezenta hotărâre nu este singurul care permite identificarea „resurselor de stat”, în sensul acestei dispoziții. Faptul că anumite sume rămân în mod constant sub control public și, așadar, la dispoziția autorităților naționale competente este suficient pentru

calificarea lor drept „resurse de stat” (Hotărârea din 16 mai 2002, Franța/Comisia, C-482/99, EU:C:2002:294, punctul 37, și Hotărârea din 21 octombrie 2020, Eco TLC, C-556/19, EU:C:220:844, punctul 36).

- 40 În speță, din cererile de decizie preliminară reiese că supracostul pe care îl reprezintă pentru societatea de distribuție autorizată achiziționarea de energie electrică produsă din surse de energie regenerabile la un preț care corespunde dublului tarifului mediu de vânzare a energiei electrice este finanțat, în temeiul legislației letone în cauză, printr-o contribuție obligatorie suportată de toți utilizatorii finali proporțional cu consumul lor.
- 41 Pe de altă parte, potrivit indicațiilor furnizate Curții, în special de guvernul leton în ședință, fondurile rezultate din această contribuție sunt colectate, administrate și repartizate de o societate deținută integral de statul membru în cauză și nu pot fi cheltuite în alte scopuri decât cele prevăzute de lege, și anume compensarea supracostului menționat la punctul anterior. Aceste fonduri rămân astfel în mod constant sub control public.
- 42 În consecință, sub rezerva verificărilor care trebuie efectuate de instanța de trimitere, fondurile prin intermediul cărora se acordă un avantaj tarifar, în temeiul legislației letone în cauză, producătorilor de energie electrică din surse de energie regenerabile sunt „resurse de stat”, în sensul articolului 107 alineatul (1) TFUE, în raport cu cele două criterii alternative ale acestei noțiuni amintite la punctele 38 și 39 din prezenta hotărâre.
- 43 În lumina considerațiilor care precedă, este necesar să se răspundă la prima întrebare preliminară că articolul 107 alineatul (1) TFUE trebuie interpretat în sensul că o reglementare națională care obligă societatea de distribuție a energiei electrice autorizată să cumpere energia electrică produsă din surse de energie regenerabile la un preț mai mare decât cel al pieței și care prevede că supracosturile rezultate sunt finanțate printr-o contribuție obligatorie suportată de consumatorii finali sau care prevede că fondurile care servesc la finanțarea acestor supracosturi rămân în mod constant sub control public constituie o intervenție „prin intermediul resurselor de stat” în sensul acestei dispoziții.

Cu privire la a doua întrebare

- 44 Prin intermediul celei de a doua întrebări, instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă articolul 107 alineatul (1) TFUE trebuie interpretat în sensul că calificarea unui avantaj drept „ajutor de stat”, în sensul acestei dispoziții, este supusă condiției ca piața în cauză să fi fost în prealabil complet liberalizată și, în acest caz, care sunt elementele care permit să se stabilească data liberalizării pieței energiei electrice în Letonia.
- 45 Potrivit guvernului leton, această întrebare trebuie declarată inadmisibilă, întrucât nu poate avea o incidență asupra soluționării litigiilor principale. Astfel, sumele solicitate de reclamantele din litigiile principale ar îndeplini criteriile de ajutor de stat independent de data liberalizării pieței energiei electrice în cauză.
- 46 În această privință, trebuie amintit că revine numai instanței naționale sesizate cu soluționarea litigiului și care va trebui să își asume răspunderea pentru hotărârea judecătorească ce urmează a fi pronunțată competența să aprecieze, în raport cu particularitățile cauzei, atât necesitatea unei hotărâri preliminare pentru a fi în măsură să pronunțe propria hotărâre, cât și relevanța întrebărilor pe care le adresează Curții. În consecință, în cazul în care întrebările adresate au ca obiect interpretarea sau validitatea unei norme de drept al Uniunii, Curtea este, în principiu,

obligată să se pronunțe (Hotărârea din 16 iunie 2015, Gauweiler și alții, C-62/14, EU:C:2015:400, punctul 24, precum și Hotărârea din 7 februarie 2018, American Express, C-304/16, EU:C:2018:66, punctul 31).

- 47 Rezultă că întrebările privind dreptul Uniunii beneficiază de o prezumție de pertinență. Refuzul Curții de a se pronunța asupra unei întrebări preliminare adresate de o instanță națională este posibil numai dacă este evident că interpretarea solicitată a unei norme a Uniunii nu are nicio legătură cu realitatea sau cu obiectul litigiului principal, atunci când problema este de natură ipotetică sau atunci când Curtea nu dispune de elementele de fapt și de drept necesare pentru a răspunde în mod util la întrebările care i-au fost adresate (Hotărârea din 16 iunie 2015, Gauweiler și alții, C-62/14, EU:C:2015:400, punctul 25, precum și Hotărârea din 7 februarie 2018, American Express, C-304/16, EU:C:2018:66, punctul 32).
- 48 În speță, a doua întrebare preliminară privește noțiunea de „ajutor de stat”, în sensul articolului 107 TFUE, și beneficiază, în consecință, de prezumția de pertinență amintită la punctul anterior din prezenta hotărâre.
- 49 Această prezumție de pertinență nu poate fi răsturnată în speță. Astfel, este cert că litigiile principale privesc calificarea drept ajutor a avantajului tarifar acordat producătorilor de energie electrică din surse de energie regenerabile în temeiul legislației letone în cauză. Or, așa cum arată Comisia în observațiile sale, lipsa liberalizării pieței energiei electrice ar putea avea o incidență asupra condițiilor acestei calificări, și anume ca intervenția în cauză să poată afecta schimburile comerciale dintre statele membre și ca aceasta să denatureze sau să amenințe să denatureze concurența, amintite la punctul 31 din prezenta hotărâre.
- 50 În consecință, cauza de inadmisibilitate invocată de guvernul leton trebuie înlăturată.
- 51 În ceea ce privește influența liberalizării pieței relevante asupra aprecierii existenței unui ajutor, trebuie amintit că un ajutor de stat este susceptibil să afecteze schimburile comerciale dintre statele membre și să denatureze sau să amenințe să denatureze concurența chiar dacă piața în cauză este doar parțial deschisă concurenței. Este suficient ca, în momentul punerii în aplicare a unei măsuri de ajutor, să fi existat o situație de concurență efectivă pe piața relevantă pentru ca o intervenție a statului sau prin intermediul resurselor de stat să fie susceptibilă să afecteze schimburile comerciale dintre statele membre și să denatureze sau să amenințe să denatureze concurența (Hotărârea din 23 ianuarie 2019, Fallimento Traghetti del Mediterraneo, C-387/17, EU:C:2019:51, punctele 39 și 40).
- 52 Rezultă că un avantaj acordat anumitor întreprinderi este susceptibil să afecteze schimburile comerciale dintre statele membre și să denatureze concurența chiar înainte de liberalizarea completă a acestei piețe (a se vedea în acest sens Hotărârea din 10 iunie 2010, Fallimento Traghetti del Mediterraneo SpA, C-140/09, EU:C:2010:335, punctul 49).
- 53 Prin urmare, data liberalizării complete a pieței energiei electrice în Letonia este lipsită de relevanță pentru a aprecia dacă ajutorul furnizat de operatorul public în acest stat membru prin cumpărarea energiei electrice produse din surse de energie regenerabile la un preț mai mare decât cel al pieței trebuie calificat drept ajutor de stat.

54 Având în vedere considerațiile care precedă, este necesar să se răspundă la a doua întrebare preliminară că articolul 107 alineatul (1) TFUE trebuie interpretat în sensul că calificarea unui avantaj drept „ajutor de stat”, în sensul acestei dispoziții, nu este supusă condiției ca piața în cauză să fi fost în prealabil complet liberalizată.

Cu privire la a treia întrebare

55 Prin intermediul celei de a treia întrebări, instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă articolul 107 alineatul (1) TFUE trebuie interpretat în sensul că, în ipoteza în care avantajul acordat producătorilor de energie electrică produsă din surse de energie regenerabile în temeiul reglementării letone relevante nu ar constitui un „ajutor de stat” în sensul articolului 107 alineatul (1) TFUE, plata sumelor solicitate de reclamantele din litigiile principale ar putea constitui, în schimb, plata unor „ajutoare” în sensul acestei dispoziții.

56 În prealabil, trebuie amintit că, în cadrul procedurii instituite la articolul 267 TFUE, Curtea nu este competentă să aprecieze situația de fapt din litigiul principal sau să aplice normele Uniunii pe care le-a interpretat unor măsuri sau situații naționale, aceste aspecte fiind de competență exclusivă a instanței naționale (Hotărârea din 10 iunie 2010, Fallimento Traghetti del Mediterraneo SpA/Presidenza del Consiglio dei Ministri, C-140/09, EU:C:2010:335, punctul 22, precum și jurisprudența citată).

57 Rezultă că, în speță, Curtea nu este competentă în special să stabilească dacă sumele în discuție în litigiile principale constituie ajutoare de stat.

58 În schimb, Curtea este competentă să furnizeze instanței de trimitere toate elementele de interpretare proprii dreptului Uniunii care îi pot permite acesteia să aprecieze conformitatea unei măsuri naționale cu acest drept în vederea pronunțării asupra cauzei cu care este sesizată. În materia ajutoarelor de stat, Curtea poate furniza instanței de trimitere în special elementele de interpretare care să îi permită acesteia să stabilească dacă o măsură națională poate fi calificată drept „ajutor de stat” în sensul dreptului Uniunii (Hotărârea din 10 iunie 2010, Fallimento Traghetti del Mediterraneo SpA, C-140/09, EU:C:2010:335, punctul 24, precum și jurisprudența citată).

59 În această privință, trebuie amintit că ajutoarele publice, care constituie măsuri ale autorității publice prin care se favorizează anumite întreprinderi sau anumite produse, au o natură juridică fundamental diferită de despăgubirile pe care autoritățile naționale sunt eventual obligate să le plătească particularilor pentru repararea unui prejudiciu pe care l-au cauzat acestora. De asemenea, despăgubirile nu constituie ajutoare de stat, în sensul dreptului Uniunii (a se vedea în acest sens Hotărârea din 27 septembrie 1988, Asteris și alții, 106/87-120/87, EU:C:1988:457, punctele 23 și 24).

60 Pe de altă parte, astfel cum a arătat domnul avocat general la punctele 69 și 70 din concluzii, pentru a stabili dacă anumite sume corespund unor „ajutoare de stat”, este lipsit de relevanță dacă acțiunile prin care se urmărește obținerea plății acestora sunt calificate drept „cereri în despăgubire” sau „cereri de daune interese” în temeiul dreptului național.

61 În speță, din indicațiile furnizate de instanța de trimitere reiese că acțiunile formulate de reclamantele din litigiile principale împotriva autorității de reglementare în fața instanței administrative letone urmăresc să obțină plata sumelor pe care le consideră datorate în temeiul articolului 40 alineatul (1) din Legea energiei, pentru care ele consideră că își păstrasera

beneficiul după anul 2005, în temeiul articolului 30 alineatul (1) din Legea privind piața energiei electrice. Astfel, printr-o decizie din 20 ianuarie 2010, Latvijas Republikas Satversmes tiesa (Curtea Constituțională) a considerat că, în urma unei erori de interpretare a acestui articol 30 alineatul (1), autoritatea de reglementare omisese în mod eronat să actualizeze prețul de cumpărare a energiei electrice produse din surse de energie regenerabile începând cu 8 iunie 2005.

- 62 În schimb, nu reiese din explicațiile furnizate de instanța de trimitere că sumele în discuție în litigiile principale au caracterul de „despăgubiri”, în sensul jurisprudenței amintite la punctul 59 din prezenta hotărâre. Astfel, reclamantele din litigiile principale nu solicită repararea unui prejudiciu distinct de cel care constă în neplata completă a avantajului la care ele consideră că aveau dreptul în temeiul legislației letone în cauză între anii 2006 și 2008. În schimb, situația ar fi fost diferită dacă acțiunile principale ar fi avut ca obiect repararea prejudiciilor consecutive acestei neplăți.
- 63 Rezultă că sumele în discuție în litigiile principale sunt de aceeași natură cu cele deja obținute între anii 2006 și 2008 de reclamantele din litigiile principale în temeiul acestei legislații și pentru care acestea din urmă solicită numai rectificarea cuantumului.
- 64 În aceste condiții, calificarea drept „ajutoare de stat” a sumelor precum cele solicitate de reclamantele din litigiile principale, în temeiul reglementării letone relevante, depinde de aspectul dacă avantajul acordat producătorilor de energie electrică produsă din surse de energie regenerabile în temeiul acestei reglementări constituie el însuși un ajutor de stat.
- 65 Având în vedere ansamblul considerațiilor care precedă, este necesar să se răspundă la a treia întrebare că articolul 107 alineatul (1) TFUE trebuie interpretat în sensul că, atunci când o reglementare națională a instituit un „ajutor de stat”, în sensul acestei dispoziții, plata unei sume solicitate în justiție în temeiul reglementării menționate constituie de asemenea un astfel de ajutor.

Cu privire la a patra întrebare

- 66 Prin intermediul celei de a patra întrebări, instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă articolul 107 alineatul (1) TFUE trebuie interpretat în sensul că, în ipoteza în care avantajul tarifar acordat societăților producătoare de energie electrică din surse de energie regenerabile ar constitui un „ajutor de stat”, în sensul acestei dispoziții, cererile reclamantelor din litigiile principale ar trebui considerate ca fiind solicitări de plată a părții neîncasate din acest ajutor de stat sau ca fiind cereri de acordare de către instanța sesizată a unui ajutor de stat distinct.
- 67 În această privință, din cuprinsul punctelor 61-63 din prezenta hotărâre rezultă că cererile reclamantelor din litigiile principale urmăresc să obțină plata unei părți din avantajul tarifar acordat producătorilor de energie electrică din surse de energie regenerabile pe care le consideră datorate în temeiul legislației letone în vigoare între anii 2006 și 2008.
- 68 În consecință, dacă acest avantaj tarifar constituie un „ajutor de stat”, în sensul articolului 107 alineatul (1) TFUE, cererile reclamantelor din litigiile principale corespund unei solicitări de plată a unei părți din acest ajutor de stat.
- 69 Cu toate acestea, potrivit Comisiei, sumele acordate de instanța națională reclamantelor din litigiile principale constituie ajutoare de stat distincte de avantajul tarifar instituit prin reglementarea letonă în cauză.

- 70 În susținerea tezei sale, Comisia arată mai întâi că temeiul juridic al „ajutoarelor de stat” acordate reclamantelor din litigiile principale în hotărârile Administrativā apgabaltiesa (Curtea Administrativă Regională) nu este Legea energiei, ci hotărârile înseși ale acestei instanțe.
- 71 Cu toate acestea, trebuie să se constate că, în aceste hotărâri, instanța menționată a acordat sumele solicitate de reclamantele din litigiile principale aplicând în mod explicit Legea privind piața energiei electrice, astfel cum a fost interpretată de Latvijas Republikas Satversmes tiesa (Curtea Constituțională).
- 72 În continuare, prevalându-se de punctul 17 din Hotărârea din 8 decembrie 2011, France Télécom/Comisia (C-81/10 P, EU:C:2011:811), Comisia apreciază, în general, că, din punctul de vedere al dreptului Uniunii, este lipsit de relevanță dacă un ajutor de stat este acordat de o instanță sau de o altă autoritate, în special administrativă. Măsurile de ajutor de stat ar fi definite în mod obiectiv prin efectele lor, iar nu prin cauzele sau obiectivele acestora. Or, dacă un ajutor de stat nu ar putea fi acordat de o instanță națională, noțiunea de „ajutor de stat” nu ar fi definită „în mod obiectiv”, în funcție de efectele măsurii în cauză, ci „în mod subiectiv”, potrivit autorității publice care a adoptat-o.
- 73 Cu toate acestea, jurisprudența citată la punctul anterior din prezenta hotărâre, care prevede că „ajutoarele de stat”, în sensul articolului 107 alineatul (1) TFUE, se caracterizează prin efectele lor, iar nu prin obiectivele lor, nu înseamnă totuși că un ajutor de stat este definit exhaustiv prin efectele sale, cu excluderea oricărui alt criteriu. Astfel, un ajutor de stat este definit și prin natura sa, fie și numai pentru că este acordat „prin intermediul resurselor de stat”, așa cum prevede în mod expres articolul 107 alineatul (1) TFUE. În consecință, jurisprudența citată de Comisie nu are domeniul de aplicare pe care i-l conferă această instituție. Nu se poate trage nicio concluzie în special cu privire la posibilitatea ca o instanță națională să acorde un ajutor de stat.
- 74 În sfârșit, Comisia se prevalează de Hotărârea din 4 martie 2020, Buonotourist/Comisia (C-586/18 P, EU:C:2020:152), în care Curtea ar fi statuat că Republica Italiană, prin intermediul unei hotărâri a Consiglio di Stato (Consiliul de Stat, Italia), a acordat unui prestator de servicii de transport cu autobuzul un ajutor de stat constând într-o compensare a obligațiilor sale de serviciu public.
- 75 Cu toate acestea, este necesar să se arate că, în această hotărâre, Curtea a indicat, astfel cum reiese din cuprinsul punctului 97 din aceasta, doar că măsura de ajutor în cauză „făcuse obiectul unei decizii a Consiglio di Stato (Consiliul de Stat)”. Or, deși instanța națională poate, dacă este cazul, să pronunțe o hotărâre din care rezultă că una dintre părți trebuie, în temeiul dreptului național, să primească o sumă corespunzătoare unui ajutor de stat, aceasta nu înseamnă nicidecum că, în acest caz, ea însăși acordă ajutorul respectiv. O asemenea hotărâre are drept unic efect, în temeiul autorității de lucru judecat, obligarea celeilalte părți, în general autoritatea administrativă competentă, să efectueze plata ajutorului menționat. Astfel, în cauza în care s-a pronunțat Hotărârea din 4 martie 2020, Buonotourist/Comisia (C-586/18 P, EU:C:2020:152), compensația pentru obligații de serviciu public fusese prevăzută printr-o decizie a autorităților italiene, așa cum reiese din cuprinsul punctului 17 din această hotărâre.
- 76 În orice caz, instituirea ca atare a unui ajutor de stat nu poate decurge dintr-o decizie jurisdicțională. Astfel, această instituire a unui ajutor de stat ține de o apreciere de oportunitate care nu are legătură cu atribuțiile instanței.

- 77 Trebuie adăugat că aplicarea normelor în materie de ajutoare de stat se întemeiază pe o obligație de cooperare loială între, pe de o parte, instanțele naționale și, pe de altă parte, Comisie și instanțele Uniunii, în cadrul căreia fiecare acționează în funcție de rolul care îi este atribuit de Tratatul FUE. În cadrul acestei cooperări, instanțele naționale trebuie să adopte toate măsurile generale sau speciale de natură să asigure executarea obligațiilor care rezultă din dreptul Uniunii și să se abțină de la adoptarea celor susceptibile să pună în pericol realizarea obiectivelor tratatului, astfel cum rezultă din articolul 4 alineatul (3) TUE (Hotărârea din 21 noiembrie 2013, Deutsche Lufthansa, C-284/12, EU:C:2013:755, punctul 41).
- 78 În consecință, deși reglementarea națională în cauză instituie un avantaj care constituie un ajutor de stat în favoarea producătorilor de energie electrică din surse de energie regenerabile, sumele alocate reclamantelor din litigiile principale în cauzele în care s-au pronunțat hotărârile Administrativă apgabaltiesä (Curtea Administrativă Regională) nu pot fi considerate, în orice caz, ajutoare de stat distincte de acest avantaj.
- 79 Prin urmare, este necesar să se răspundă la a patra întrebare că articolul 107 alineatul (1) TFUE trebuie interpretat în sensul că, atunci când o reglementare națională care instituie un drept legal la o plată majorată pentru energia electrică produsă din surse de energie regenerabile constituie un „ajutor de stat”, în sensul acestei dispoziții, cererile în justiție prin care se urmărește obținerea beneficiului complet al acestui drept trebuie privite ca solicitări de plată a părții neîncasate din acest ajutor de stat, iar nu ca cereri de acordare de către instanța sesizată a unui ajutor de stat distinct.

Cu privire la a cincea întrebare

- 80 Prin intermediul celei de a cincea întrebări, instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă articolul 107 alineatul (1) TFUE trebuie interpretat în sensul că, în ipoteza în care cererile în discuție în litigiile principale ar trebui considerate solicitări de plată a părții neîncasate din ajutorul de stat, această plată ar trebui să ia în considerare situația pieței energiei electrice și stadiul legislației în vigoare la data la care are loc, inclusiv restricțiile existente în materie de supracompensare.
- 81 Conform unei jurisprudențe constante, întrebarea preliminară adresată Curții trebuie să privească o interpretare a dreptului Uniunii care răspunde unei nevoi obiective a deciziei pe care instanța națională trebuie să o adopte (a se vedea în acest sens Ordonanța președintelui Curții din 7 septembrie 2016, Velikova, C-228/15, nepublicată, EU:C:2016:641, punctul 35 și jurisprudența citată).
- 82 Este necesar să se arate că împrejurările vizate în cea de a cincea întrebare preliminară se raportează în esență la aprecierea compatibilității măsurilor în discuție în litigiile principale cu piața internă, în cazul în care aceste măsuri ar trebui calificate drept ajutoare de stat. Or, în temeiul unei jurisprudențe constante, aprecierea compatibilității unor măsuri de ajutor sau a unei scheme de ajutor cu piața internă este de competența exclusivă a Comisiei, care acționează sub controlul instanței Uniunii (Hotărârea din 23 martie 2006, Enirisorse, C-237/04, EU:C:2006:197, punctul 23, și Hotărârea din 27 ianuarie 2022, Fondul Proprietatea, C-179/20, EU:C:2022:58, punctul 83, precum și jurisprudența citată). În consecință, această întrebare este în mod vădit lipsită de utilitate pentru soluționarea litigiilor principale.
- 83 Rezultă din cele ce precedă că a cincea întrebare este inadmisibilă.

Cu privire la a șasea și la a șaptea întrebare

- 84 Prin intermediul celei de a șasea și al celei de a șaptea întrebări, care trebuie analizate împreună, instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă, pe de o parte, faptul că, spre deosebire de centralele hidroelectrice, centralele eoliene au beneficiat în trecut de un ajutor integral și, pe de altă parte, faptul că numai o parte dintre producătorii de energie hidroelectrică sunt despăgubiți prezintă relevanță pentru interpretarea articolului 107 alineatul (1) TFUE.
- 85 Trebuie amintit că necesitatea de a ajunge la o interpretare a dreptului Uniunii care să îi fie utilă instanței naționale impune definirea de către aceasta a cadrului factual și normativ în care se încadrează întrebările adresate sau cel puțin explicarea ipotezelor de fapt pe care se întemeiază aceste întrebări. Astfel, în cadrul procedurii instituite prin articolul 267 TFUE, Curtea nu este abilitată să se pronunțe decât cu privire la interpretarea unui text al Uniunii pornind de la faptele care îi sunt indicate de instanța națională (Hotărârea din 26 octombrie 2017, *Balgarska energiyna bursa*, C-347/16, EU:C:2017:816, punctul 56 și jurisprudența citată).
- 86 Potrivit jurisprudenței Curții, această cerință a preciziei este valabilă în special în domeniul concurenței, care este caracterizat prin situații de fapt și de drept complexe (Hotărârea din 26 octombrie 2017, *Balgarska energiyna bursa*, C-347/16, EU:C:2017:816, punctul 57 și jurisprudența citată).
- 87 Trebuie subliniat că informațiile furnizate în deciziile de trimitere sunt destinate nu numai să permită Curții să dea răspunsuri utile, ci și să ofere guvernelor statelor membre, precum și celorlalte părți interesate posibilitatea de a prezenta în mod util observații conform articolului 23 din Statutul Curții de Justiție a Uniunii Europene. Cerințele privind conținutul unei cereri de decizie preliminară figurează explicit la articolul 94 din Regulamentul de procedură al Curții, pe care instanța de trimitere se prezumă, în cadrul cooperării instituite la articolul 267 TFUE, că îl cunoaște și pe care este obligată să îl respecte cu strictețe (Hotărârea din 26 octombrie 2017, *Balgarska energiyna bursa*, C-347/16, EU:C:2017:816, punctele 58 și 59 și jurisprudența citată).
- 88 Or, în speță, este necesar să se constate că decizia de trimitere, care se limitează în esență la invocarea circumstanțelor evocate la punctul 84 din prezenta hotărâre, nu conține explicații cu privire la motivele pentru care instanța de trimitere solicită Curții să se pronunțe cu privire la pertinența acestor împrejurări în cadrul interpretării articolului 107 alineatul (1) TFUE.
- 89 În aceste condiții, a șasea și a șaptea întrebare trebuie declarate inadmisibile.

Cu privire la a opta întrebare

- 90 Prin intermediul celei de a opta întrebări, instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă Regulamentul nr. 1407/2013, în special articolul 5 alineatul (2) din acesta, trebuie interpretat în sensul că criteriile prevăzute pentru ajutoarele *de minimis* sunt aplicabile ajutoarelor în discuție în litigiile principale, în măsura în care cuantumul acestora din urmă nu depășește pragul *de minimis* stabilit la articolul 3 alineatul (2) din acest regulament.
- 91 Deși, astfel cum s-a amintit la punctul 82 din prezenta hotărâre, instanțele naționale nu au competența de a se pronunța cu privire la compatibilitatea unui ajutor de stat cu piața internă, în schimb, acestea pot fi investite cu soluționarea unor litigii cu privire la interpretarea și la aplicarea noțiunii de „ajutor”, în sensul articolului 107 alineatul (1) TFUE, în special în scopul de a stabili dacă o măsură statală instituită cu nerespectarea procedurii de control prealabil prevăzute la

articolul 108 alineatul (3) TFUE ar fi trebuit sau nu ar fi trebuit să fie supusă acestei proceduri (Hotărârea din 18 iulie 2007, Lucchini, C-119/05, EU:C:2007:434, punctul 50, și Hotărârea din 26 octombrie 2016, DEI și Comisia/Alouminion tis Ellados, C-590/14 P, EU:C:2016:797, punctul 98). Astfel, o instanță națională poate fi pusă în situația de a aprecia dacă un ajutor de stat intră sub incidența regimului derogatoriu al ajutoarelor *de minimis*, care nu sunt supuse obligației de notificare prevăzute la acest articol 108 alineatul (3).

- 92 În speță, instanța de trimitere ridică problema aplicabilității Regulamentului nr. 1407/2013 în litigiile principale din cauza cuantumului modic al sumelor acordate reclamantelor din litigiile principale de instanța de fond, și anume suma de 3 406,63 euro și, respectiv, cea de 662,26 euro. Cu toate acestea, în temeiul articolului 5 alineatul (2) din acest regulament, plafonul ajutoarelor *de minimis* trebuie apreciat în raport cu ajutoarele deja acordate „pentru aceleași costuri eligibile” sau pentru „aceeași măsură de finanțare prin capital de risc”. Or, astfel cum se arată la punctele 63 și 67 din prezenta hotărâre, sumele alocate reclamantelor din litigiile principale corespund unei rectificări a cuantumului total al sumelor deja percepute și încă solicitate de acestea din urmă între anii 2006 și 2008, în temeiul articolului 30 alineatul (1) din Legea privind piața energiei electrice. În consecință, presupunând că este vorba despre ajutoare de stat, caracterul *de minimis* al ajutoarelor în discuție în litigiile principale trebuie apreciat tocmai în raport cu cuantumul total al sumelor deja primite și al sumelor încă solicitate de reclamantele din litigiile principale în acest temei în perioada de referință.
- 93 Prin urmare, este necesar să se răspundă la a opta întrebare preliminară că Regulamentul nr. 1407/2013, în special articolul 5 alineatul (2) din acesta, trebuie interpretat în sensul că respectarea pragului *de minimis* stabilit la articolul 3 alineatul (2) din acest regulament trebuie apreciată în raport cu cuantumul ajutorului solicitat în temeiul reglementării naționale relevante cumulat cu cel al plăților deja percepute în perioada de referință în temeiul acestei reglementări.

Cu privire la a noua și la a zecea întrebare

- 94 Prin intermediul celei de a noua și celei de a zecea întrebări, care este necesar să fie analizate împreună, instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă articolul 1 literele (b) și (c) din Regulamentul 2015/1589 trebuie interpretat în sensul că, în ipoteza în care sumele solicitate de reclamantele din litigiile principale ar corespunde unor ajutoare de stat, aceste ajutoare ar trebui calificate drept „noi” sau „existente”, în sensul dispoziției menționate. Instanța de trimitere urmărește în special să afle dacă aceste sume ar putea fi considerate „ajutoare existente”, în temeiul articolului 1 litera (b) punctul (iv) din Regulamentul 2015/1589.
- 95 Astfel cum se arată la punctele 62 și 63 din prezenta hotărâre, sumele solicitate de reclamantele din litigiile principale reprezintă o parte din avantajul tarifar care acestea consideră că le este datorat în calitate de producători de energie electrică din surse de energie regenerabile, în temeiul reglementării letone în vigoare între anii 2006 și 2008. Aceste sume sunt, în consecință, de aceeași natură cu avantajul tarifar menționat.
- 96 Pentru acest motiv, întrebarea dacă sumele în discuție în litigiile principale trebuie calificate drept „ajutoare noi” sau „ajutoare existente” depinde de problema de a ști care dintre aceste două calificări trebuie să primească respectivul avantaj tarifar, de care se leagă aceste sume, în ipoteza în care același avantaj ar trebui calificat drept „ajutor de stat”.

- 97 Fiind vorba de o problemă de calificare juridică a situației de fapt din litigiul principal, care este de competența exclusivă a instanței de trimitere, trebuie amintit că revine Curții numai sarcina de a prezenta instanței menționate elemente de interpretare a dispozițiilor dreptului Uniunii a căror punere în aplicare va reveni acesteia din urmă.
- 98 Articolul 1 litera (c) din Regulamentul 2015/1589 desemnează drept „ajutor nou” „orice ajutor, respectiv orice schemă de ajutor și orice ajutor individual care nu este ajutor existent, inclusiv modificările ajutoarelor existente”. Astfel, pentru ca un ajutor de stat să fie considerat un „ajutor nou”, trebuie să se stabilească faptul că acesta nu este un „ajutor existent”, în sensul articolului 1 litera (b) din Regulamentul 2015/1589, care distinge mai multe categorii de ajutoare existente.
- 99 În primul rând, articolul 1 litera (b) punctul (i) din Regulamentul 2015/1589 desemnează drept „ajutor existent” „schemele de ajutor și ajutoarele individuale puse în aplicare anterior și care se aplică și ulterior intrării în vigoare a [Tratatului FUE] în aceste state membre”.
- 100 În această privință, trebuie amintit că avantajul tarifar în favoarea producătorilor de energie hidroelectrică instituit la articolul 40 alineatul (1) din Legea energiei înainte de aderarea Republicii Letonia la Uniune a fost prelungit prin articolul 30 alineatul (1) din Legea privind piața energiei electrice.
- 101 Cu toate acestea, astfel cum reiese din modul de redactare a articolului 1 litera (b) punctul (i) din Regulamentul 2015/1589, această dispoziție se aplică „fără a aduce atingere [...] apendicelui la anexa IV la [Actul de aderare]”. Or, din cuprinsul punctului 3 alineatul (1) al doilea paragraf din această anexă IV reiese că toate măsurile încă aplicabile după data aderării care constituie ajutoare de stat sunt considerate ajutoare noi, cu excepția cazului în care au fost puse în aplicare înainte de 10 decembrie 1994, în care sunt vizate în apendicele la anexa IV menționată anterior sau în care au fost notificate Comisiei fără ca aceasta să fi ridicat obiecții bazate pe îndoieli serioase cu privire la compatibilitatea măsurii cu piața internă.
- 102 În speță, reglementarea națională relevantă nu este vizată în apendicele la anexa IV la Actul de aderare și nu reiese din cererea de decizie preliminară că aceasta a fost pusă în aplicare înainte de 10 decembrie 1994 și nici că a fost notificată Comisiei ca schemă de ajutor.
- 103 În aceste condiții, avantajul tarifar instituit prin Legea energiei și prelungit prin Legea privind piața energiei electrice nu poate fi calificat, dacă constituie un ajutor de stat, drept „ajutor existent”, în sensul articolului 1 litera (b) punctul (i) din Regulamentul 2015/1589, aspect a cărui verificare este însă de competența instanței de trimitere.
- 104 În al doilea rând, articolul 1 litera (b) punctele (ii) și (iii) din Regulamentul 2015/1589 desemnează drept „ajutor existent” „ajutorul autorizat, respectiv schemele de ajutor și ajutoarele individuale care au fost autorizate de Comisie sau de Consiliu” sau „ajutorul considerat a fi fost autorizat” de Comisie. Or, din cererea de decizie preliminară reiese că avantajul tarifar în discuție în litigiile principale nu a fost autorizat nici de Consiliu, nici de Comisie și că nu se poate considera nici că a fost autorizat de aceasta din urmă, din moment ce nu i-a fost notificat. Prin urmare, în cazul în care acest avantaj ar fi calificat drept ajutor de stat, acesta nu poate fi considerat în plus „ajutor existent” în sensul articolului 1 litera (b) punctele (ii) și (iii) din Regulamentul 2015/1589, aspect a cărui verificare revine însă instanțelor naționale.

- 105 În al treilea rând, constituie de asemenea un „ajutor existent”, în temeiul articolului 1 litera (b) punctul (iv) din Regulamentul 2015/1589, „ajutorul considerat ajutor existent în temeiul articolului 17 din [Regulamentul 2015/1589]”.
- 106 Articolul 17 alineatul (1) din Regulamentul 2015/1589 prevede că prerogativele Comisiei de recuperare a unui ajutor ilegal sunt supuse unui termen de prescripție de 10 ani. În temeiul alineatului (2) al acestui articol, acest termen de prescripție începe să curgă din ziua în care ajutorul ilegal este acordat beneficiarului fie ca ajutor individual, fie ca ajutor în cadrul unei scheme de ajutor, iar orice măsură adoptată de către Comisie sau, la solicitarea acesteia, de către un stat membru cu privire la ajutorul ilegal întrerupe termenul de prescripție. Pe de altă parte, potrivit alineatului (3) al articolului menționat, orice ajutor pentru care termenul de prescripție a expirat este considerat ajutor existent (Hotărârea din 26 aprilie 2018, ANGED, C-233/16, EU:C:2018:280, punctul 79).
- 107 Pentru a aprecia dacă sumele pretinse de reclamantele din litigiile principale pot fi calificate drept „ajutoare existente”, în sensul articolului 1 litera (b) punctul (iv) din Regulamentul 2015/1589, instanța de trimitere solicită Curții, în cea de a zecea întrebare preliminară, să stabilească dacă momentul de la care începe să curgă termenul de prescripție prevăzut la articolul 17 alineatul (1) din Regulamentul 2015/1589 ar trebui să fie stabilit la data instituirii avantajului tarifar de care reclamantele din litigiile principale solicită să beneficieze sau la data plății efective intervenite în favoarea lor în acest temei.
- 108 În această privință, reiese din articolul 17 alineatul (2) din acest regulament că, pentru a stabili data de la care începe să curgă termenul de prescripție de 10 ani, această dispoziție face referire la data acordării ajutorului către beneficiar, iar nu la data adoptării unei scheme de ajutor (a se vedea în acest sens Hotărârea din 8 decembrie 2011, France Télécom/Comisia, C-81/10 P, EU:C:2011:811, punctul 81).
- 109 În plus, în vederea calculării acestui termen de prescripție, ajutorul în cauză trebuie să fie considerat ca fiind acordat beneficiarului numai la data la care îi este efectiv acordat (Hotărârea din 8 decembrie 2011, France Télécom/Comisia, C-81/10 P, EU:C:2011:811, punctul 82).
- 110 Astfel, articolul 17 din Regulamentul 2015/1589 are ca obiect stabilirea termenului în care Comisia poate recupera un ajutor plătit ilegal. În consecință, momentul de la care începe să curgă acest termen nu poate fi stabilit la o dată anterioară celei la care a fost plătit ajutorul ilegal.
- 111 În speță, astfel cum s-a arătat la punctul 67 din prezenta hotărâre, sumele pe care le solicită reclamantele din litigiile principale corespund părții din avantajul tarifar pe care acestea îl consideră datorat în temeiul reglementării letone în vigoare între anii 2006 și 2008 și care nu le-ar fi fost plătită în același timp cu restul acestui avantaj. Or, atât timp cât aceste sume nu au fost efectiv plătite, din cuprinsul punctului precedent rezultă că termenul de prescripție prevăzut la articolul 17 din Regulamentul 2015/1589 nu a început să curgă în privința lor. Desigur, Administrativā apgabaltiesa (Curtea Administrativă Regională) a admis cererile reclamantelor din litigiile principale în valoare de 3 406,63 euro și, respectiv, de 662,26 euro. Cu toate acestea, astfel cum a amintit domnul avocat general la punctul 87 din concluzii, hotărârile acestei instanțe au prevăzut suspendarea executării lor în așteptarea notificării ajutoarelor în cauză și a deciziei subsecvente a Comisiei în ceea ce le privește. În consecință, acordarea efectivă a acestor ajutoare, cu alte cuvinte plata sumelor acordate, nu a avut încă loc, iar termenul de prescripție prevăzut la articolul 17 alineatul (1) din Regulamentul 2015/1589 nu a început, așadar, să curgă și *a fortiori* nu a expirat.

- 112 Prin urmare, condițiile prevăzute la articolul 1 litera (b) punctul (iv) din Regulamentul 2015/1589 nu sunt îndeplinite, astfel încât sumele în discuție în litigiile principale, în cazul în care ar trebui calificate drept măsuri de ajutor, nu pot fi considerate „ajutor existent”, în sensul acestei dispoziții.
- 113 În al patrulea rând, constituie de asemenea un „ajutor existent”, în sensul articolului 1 litera (b) punctul (v) din Regulamentul 2015/1589, orice ajutor considerat astfel „deoarece se poate dovedi că, în momentul punerii în aplicare, nu reprezenta un ajutor, dar care a devenit ajutor ulterior, datorită evoluției pieței interne și fără să fi fost modificat de statul membru”. Această dispoziție precizează că, „[a]tunci când anumite măsuri devin ajutoare ca urmare a liberalizării unei activități în conformitate cu dreptul Uniunii, astfel de măsuri nu sunt considerate ajutor existent după data fixată pentru liberalizare”.
- 114 Trebuie arătat că cererea de decizie preliminară nu menționează ipoteza potrivit căreia mecanismul instituit în favoarea energiei electrice produse din surse de energie regenerabile ar fi devenit un ajutor pentru o evoluție a pieței interne. În plus, așa cum reiese din cuprinsul punctului 54 din prezenta hotărâre, calificarea drept „ajutor de stat” nu impune ca piața energiei electrice să fi fost în prealabil complet liberalizată.
- 115 Prin urmare, trebuie să se considere că sumele solicitate de reclamantele din litigiile principale, în ipoteza în care ar trebui calificate drept ajutoare de stat, nu ar constitui nici un „ajutor existent”, în sensul articolului 1 litera (b) punctul (v) din Regulamentul 2015/1589.
- 116 Având în vedere considerațiile care precedă, este necesar să se răspundă la a noua și la a zecea întrebare preliminară că articolul 1 literele (b) și (c) din Regulamentul 2015/1589 trebuie interpretat în sensul că, în cazul în care un ajutor de stat nu corespunde niciuneia dintre categoriile de ajutoare existente prevăzute la articolul 1 litera (b) din acest regulament, ajutorul respectiv, inclusiv partea din acesta a cărei plată este solicitată ulterior, trebuie calificat drept „ajutor nou”, în sensul articolului 1 litera (c) din regulamentul menționat.

Cu privire la a unsprezecea întrebare

- 117 Prin intermediul celei de a unsprezecea întrebări preliminare, instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă articolul 108 alineatul (3) TFUE, articolul 2 alineatul (1) și articolul 3 din Regulamentul 2015/1589 trebuie interpretate în sensul că instanța națională poate admite o cerere având ca obiect plata unei sume corespunzătoare unui ajutor nou care nu a fost notificat Comisiei, cu condiția ca acest ajutor să fie în prealabil notificat în mod corespunzător Comisiei de către autoritățile naționale în cauză și ca aceasta din urmă să își dea acordul în această privință sau să se considere că și-a dat acest acord.
- 118 Această întrebare este destinată să permită instanței de trimitere să aprecieze compatibilitatea hotărârilor Administrative apgabaltiesia (Curtea Administrativă Regională), în prezent în recurs, cu dispozițiile dreptului Uniunii menționate la punctul anterior. Astfel, după cum s-a arătat la punctul 28 din prezenta hotărâre, prin respectivele hotărâri, această din urmă instanță a admis în parte cererile DOBELES HES și ale GM și a obligat autoritatea de reglementare la plata către acestea a sumei de 3 406,63 euro și, respectiv, de 662,26 euro, cu condiția ca Comisia să adopte sau să se considere că a adoptat o decizie de autorizare a acestor ajutoare.
- 119 Reiese din jurisprudența Curții că misiunea pe care dreptul Uniunii o atribuie instanțelor naționale la punerea în aplicare a sistemului de control al ajutoarelor de stat presupune în special obligația, atunci când aceste instanțe constată că măsura în cauză ar fi trebuit să fie notificată

Comisiei, să verifice dacă statul membru în cauză s-a conformat acestei obligații și, în caz contrar, să declare această măsură ca fiind ilegală (a se vedea în acest sens Hotărârea din 19 martie 2015, OTP Bank, C-672/13, EU:C:2015:185, punctul 68).

- 120 Revine instanțelor naționale sarcina de a stabili toate consecințele încălcării articolului 108 alineatul (3) TFUE, în conformitate cu dreptul lor național (a se vedea în acest sens Hotărârea din 19 martie 2015, OTP Bank, C-672/13, EU:C:2015:185, punctul 69).
- 121 În cazul în care instanța națională este sesizată cu o cerere prin care se urmărește obținerea plății unui ajutor ilegal întrucât acesta din urmă nu a fost notificat Comisiei, misiunea de control al ajutoarelor de stat pe care dreptul Uniunii o încredințează instanței menționate trebuie, prin urmare, să o determine în principiu să respingă cererea respectivă.
- 122 Cu toate acestea, o decizie a instanței naționale prin care pârâtul este obligat la plata ajutorului în cauză, însă sub rezerva ca acesta să fie, în prealabil, notificat Comisiei de autoritățile naționale în cauză și ca această instituție să își dea acordul sau să se considere că l-a dat, este de asemenea de natură să evite ca un ajutor nou să fie plătit cu încălcarea articolului 108 alineatul (3) TFUE, a articolului 2 alineatul (1) și a articolului 3 din Regulamentul 2015/1589.
- 123 Articolul 108 alineatul (3) TFUE, precum și articolul 2 alineatul (1) și articolul 3 din Regulamentul 2015/1589 trebuie interpretate, prin urmare, în sensul că instanța națională poate admite o cerere având ca obiect plata unei sume corespunzătoare unui ajutor nou care nu a fost notificat Comisiei, cu condiția ca respectivul ajutor să fi fost în prealabil notificat în mod corespunzător acestei instituții de către autoritățile naționale în cauză și ca instituția menționată să își dea acordul în această privință sau să se considere că și-a dat acest acord.

Cu privire la a douăsprezecea întrebare

- 124 Prin intermediul celei de a douăsprezecea întrebări, instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă articolul 107 alineatul (1) TFUE trebuie interpretat în sensul că este relevant, pentru a aprecia dacă unele sume au caracterul unui „ajutor de stat”, în sensul acestei dispoziții, ca acestea să fie solicitate unei autorități publice distincte de cea care este, în principiu, obligată să le plătească în aplicarea reglementării naționale în cauză și al cărei buget este destinat doar asigurării propriei funcționări.
- 125 Din articolul 107 alineatul (1) TFUE rezultă că existența unui ajutor de stat nu depinde de organismul însărcinat cu plata acestuia în temeiul dreptului național, ci de originea statală a fondurilor din care este prelevat ajutorul în cauză. Nu prezintă importanță în această privință faptul că persoana însărcinată cu acordarea avantajului în discuție are un statut public sau privat ori beneficiază de o autonomie statutară în temeiul dreptului național (a se vedea în acest sens Hotărârea din 9 noiembrie 2017, Comisia/TV2/Danmark, C-656/15 P, EU:C:2017:836, punctele 44 și 45).
- 126 Astfel, nu poate influența calificarea unui avantaj drept ajutor de stat împrejurarea că o parte a acestuia, care nu a fost plătită de organismul care este în principiu responsabil cu plata în conformitate cu dreptul național, este solicitată unei autorități publice distincte în cadrul unei acțiuni în justiție.

127 În consecință, este necesar să se răspundă la a douăsprezecea întrebare că articolul 107 alineatul (1) TFUE trebuie interpretat în sensul că este lipsit de relevanță, pentru a aprecia dacă anumite sume au caracterul unui „ajutor de stat”, în sensul acestei dispoziții, ca acestea să fie solicitate unei autorități publice distincte de cea care este, în principiu, obligată să le plătească în aplicarea reglementării naționale în cauză și al cărei buget este destinat doar asigurării propriei funcționări.

Cu privire la a treisprezecea întrebare

- 128 Prin intermediul celei de a treisprezecea întrebări, instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă Directiva 2002/20 se poate opune „eventualei despăgubiri” a reclamantelor din litigiile principale de către autoritatea de reglementare.
- 129 Trebuie arătat, astfel cum a procedat domnul avocat general la punctul 100 din concluzii, că această directivă, care privește piața comunicațiilor electronice, nu este aplicabilă sectorului energiei electrice.
- 130 Rezultă că a treisprezecea întrebare preliminară este vădit lipsită de utilitate pentru soluționarea litigiilor principale și este, prin urmare, potrivit jurisprudenței amintite la punctul 47 din prezenta hotărâre, inadmisibilă.

Cu privire la cheltuielile de judecată

131 Întrucât, în privința părților din litigiile principale, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a depune observații în fața Curții, altele decât cele ale părților, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Marea Cameră) declară:

- 1) Articolul 107 alineatul (1) TFUE trebuie interpretat în sensul că o reglementare națională care obligă societatea de distribuție a energiei electrice autorizată să cumpere energia electrică produsă din surse de energie regenerabile la un preț mai mare decât cel al pieței și care prevede că supracosturile rezultate sunt finanțate printr-o contribuție obligatorie suportată de consumatorii finali sau care prevede că fondurile care servesc la finanțarea acestor supracosturi rămân în mod constant sub control public constituie o intervenție „prin intermediul resurselor de stat” în sensul acestei dispoziții.**
- 2) Articolul 107 alineatul (1) TFUE trebuie interpretat în sensul că calificarea unui avantaj drept „ajutor de stat”, în sensul acestei dispoziții, nu este supusă condiției ca piața în cauză să fi fost în prealabil complet liberalizată.**
- 3) Articolul 107 alineatul (1) TFUE trebuie interpretat în sensul că, atunci când o reglementare națională a instituit un „ajutor de stat”, în sensul acestei dispoziții, plata unei sume solicitate în justiție în temeiul reglementării menționate constituie de asemenea un astfel de ajutor.**

- 4) **Articolul 107 alineatul (1) TFUE trebuie interpretat în sensul că, atunci când o reglementare națională care instituie un drept legal la o plată majorată pentru energia electrică produsă din surse de energie regenerabile constituie un „ajutor de stat”, în sensul acestei dispoziții, cererile în justiție prin care se urmărește obținerea beneficiului complet al acestui drept trebuie privite ca solicitări de plată a părții neincasate din acest ajutor de stat, iar nu ca cereri de acordare de către instanța sesizată a unui ajutor de stat distinct.**
- 5) **Regulamentul (UE) nr. 1407/2013 al Comisiei din 18 decembrie 2013 privind aplicarea articolelor 107 și 108 [TFUE] ajutoarelor *de minimis*, în special articolul 5 alineatul (2) din acesta, trebuie interpretat în sensul că respectarea pragului *de minimis* stabilit la articolul 3 alineatul (2) din acest regulament trebuie apreciată în raport cu quantumul ajutorului solicitat în temeiul reglementării naționale relevante cumulat cu cel al plăților deja percepute în perioada de referință în temeiul acestei reglementări.**
- 6) **Articolul 1 literele (b) și (c) din Regulamentul (UE) 2015/1589 al Consiliului din 13 iulie 2015 de stabilire a normelor de aplicare a articolului 108 [TFUE] trebuie interpretat în sensul că, în cazul în care un ajutor de stat nu corespunde niciuneia dintre categoriile de ajutoare existente prevăzute la articolul 1 litera (b) din acest regulament, ajutorul respectiv, inclusiv partea din acesta a cărei plată este solicitată ulterior, trebuie calificat drept „ajutor nou”, în sensul articolului 1 litera (c) din regulamentul menționat.**
- 7) **Articolul 108 alineatul (3) TFUE, precum și articolul 2 alineatul (1) și articolul 3 din Regulamentul (UE) 2015/1589 al Consiliului din 13 iulie 2015 de stabilire a normelor de aplicare a articolului 108 [TFUE] trebuie interpretate în sensul că instanța națională poate admite o cerere având ca obiect plata unei sume corespunzătoare unui ajutor nou care nu a fost notificat Comisiei, cu condiția ca acest ajutor să fi fost în prealabil notificat în mod corespunzător acestei instituții de către autoritățile naționale în cauză și ca instituția menționată să își dea acordul în această privință sau să se considere că și-a dat acest acord.**
- 8) **Articolul 107 alineatul (1) TFUE trebuie interpretat în sensul că este lipsit de relevanță, pentru a aprecia dacă anumite sume au caracterul unui „ajutor de stat”, în sensul acestei dispoziții, ca acestea să fie solicitate unei autorități publice distincte de cea care este, în principiu, obligată să le plătească în aplicarea reglementării naționale în cauză și al cărei buget este destinat doar asigurării proprii funcționări.**

Semnături